

Jeugdhulp op school VO

Nieuwsbrief 2 - 2023

Dit is de tweede nieuwsbrief vanuit het project Jeugdhulp op school om alle partners in de regio's Noord- en Midden-Kennemerland te informeren over de ontwikkelingen.

Wat is Jeugdhulp op school (JOS)?

Dit schooljaar is het project Jeugdhulp op school (JOS) gestart op 8 scholen in Noord- en Midden-Kennemerland. Naast de inzet van de J&G coach VO zijn extra uren voor de gedragswetenschapper JGGZ-VO beschikbaar. Op 5 scholen in Noord-Kennemerland is een preventief ambulante jeugdhulpverlener VO beschikbaar. Dit is een verdere stap in de samenwerking tussen gemeenten en onderwijs gericht op preventie en weerbaar maken van jongeren.

Inkoopproces

Een schrijversgroep van de gemeenten heeft inmiddels stappen gezet met het vormgeven van de grote lijnen van de inkoopdocumenten. Om deze inkoopdocumenten te verrijken met de inzichten en ervaringen die opgedaan worden in het project Jeugdhulp op school zijn er gesprekken gepland met vertegenwoordigers vanuit het onderwijs. Onder andere staat de inhoud van de functieprofielen in de inkoopdocumenten centraal in deze gesprekken. Ook wordt de netwerkgroep Jeugdhulp op school bij de volgende bijeenkomst gevraagd input te leveren voor deze inkoopdocumenten. Het eerste gesprek met de schrijversgroep en vertegenwoordigers vanuit het onderwijs heeft inmiddels plaatsgevonden wat mooie inzichten en input heeft opgeleverd, zoals de belangrijke rol van de ondersteuningsstructuur. Het gehele proces werkt uiteindelijk toe naar een contract over de toeleiding en (preventieve) inzet jeugdhulp op de school per 1 januari 2024.

Monitoring

Het neerzetten van een nieuwe en versterkte basisinfrastructuur op het voortgezet onderwijs is innovatief. Het vraagt een goede en verdiepende samenwerking tussen onderwijs, gemeenten en jeugdhulp. Dat maakt dat Oberon als onafhankelijk onderzoeksbureau is aangetrokken. Zij hebben een monitorplan geschreven met een aantal onderzoeksvragen, wat ook met de betrokken partijen is gedeeld. Uiteindelijk moet het onderzoek van Oberon ertoe leiden dat er halverwege 2023 een rapportage kan worden opgeleverd.

Oberon probeert aan de hand van gesprekken, maar ook door het gebruik van data, ontwikkelingen en resultaten beter in beeld te krijgen. Op dit moment voert Oberon verschillende gesprekken met vo-scholen, Groeimee en de procesbegeleider. Deze gesprekken gaan onder andere over de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp, de inzet van (preventieve) jeugdhulp in en om de school met bijbehorende functies en de ondersteuningsstructuren van scholen.

Eind februari levert Oberon een notitie aan over de eerste resultaten. Deze notitie zal gedeeld en besproken worden in de volgende netwerkgroep bijeenkomst,

Netwerkgroep

Een van de deelprojecten van Jeugdhulp op school is de oprichting van een netwerkgroep. Dit is een bekende wijze van samenwerking tussen gemeenten, samenwerkingsverbanden en partners. Het doel van de netwerk-groep is het bespreken van de voortgang, opgedane inzichten en leerervaringen en het duiden daarvan, zoals welke opbrengsten en ontwikkelingen er worden gezien en wat er nader ontwikkeld moet worden. Ook zullen de beschikbare data besproken worden, hoe kunnen we die duiden, welke data zijn relevant en welke ontbreken nog? De taak van de netwerkgroep is het meedenken en adviseren over de vraagstukken en opbrengsten van het project..

De netwerkgroep is samengesteld uit een vertegenwoordiging vanuit samenwerkingsverbanden, onderwijs, gemeenten en Stichting Groeimee. In schooljaar 2022-2023 komt de netwerkgroep vijf keer bijeen.

Terugblik netwerkgroep bijeenkomst 2 op 17 januari 2023

Het is landelijk bekend dat er een wachtlijstproblematiek is voor inzet van gespecialiseerde jeugdhulp. Dat speelt helaas ook in de regio Alkmaar. De ontwikkeling van jeugdigen kan stagneren wanneer ondersteuning en/of begeleiding niet tijdig kan worden ingezet. Binnen het project Jeugdhulp op school worden deze problemen ook

ervaren. Door goede samenwerking en afstemmen tussen onderwijs, gemeenten en jeugdhulp wordt er gezocht naar korte en lange termijn oplossingen. JOS-medewerkers worden soms gevraagd om de ontbrekende steun te bieden. Er is uitgebreid over dit onderwerp gesproken. Enerzijds wil je leerlingen bijstaan, en ook ontdekken of er nieuwe (preventieve) mogelijkheden zijn voor ondersteuning. Anderzijds vraagt dit vaak veel inzet waardoor er minder tijd is voor het preventieve karakter van de JOS-medewerkers. De lokale verschillen tussen gemeenten maken dat er op verschillende manieren omgegaan wordt met de vraagstukken en de zoektocht naar oplossingen.

Binnen de netwerkgroep zijn afspraken gemaakt dat de focus van het project primair op de preventieve inzet blijft en niet op curatie en wachtlijstbegeleiding. De problemen rondom de wachtlijsten worden door betrokken personen opgepakt.

Leeromgeving

Er is een leeromgeving ingericht op basis van de ontwikkelvragen van de onderwijs- en jeugdhulpprofessionals op de pilotscholen. Procesbegeleider Deanne Radema ondersteunt dit op elke school. Vertegenwoordigers vanuit samenwerkingsverbanden, onderwijs, gemeenten en Stichting Groeimee komen 4 keer in het schooljaar bijeen. Leren staat centraal omdat er in deze regio's, maar ook elders, nog weinig ervaring is met preventieve inzet van jeugdhulp op scholen (en we inzicht willen krijgen in wat de werkzame elementen zijn). Voorbeelden zijn vragen als: "hoe zorgen we voor synergie tussen professionals van de school en de jeugdhulpverleners op school?", "welke bijdrage kan JOS leveren aan een meer collectieve aanpak van problematiek bij leerlingen?", "hoe krijgen we jeugdhulp zo snel mogelijk ingezet bij zich ontwikkelende problematiek?", "op welke manier kan JOS bijdragen aan het versterken van docenten?"

Terugblik bijeenkomst leeromgeving 2 op 26 januari 2023

Thema: ambulante en systeemgericht werken

Deze keer is de kracht van het 'ambulante en systeemgericht werken' belicht. Hoe versterkt het werken met en in het gezin van leerlingen het functioneren op school? Hoe kan het netwerk op een positieve manier ingezet worden? Een Jeugd- & Gezinscoach VO heeft samen met een preventief ambulante jeugdhulpverlener het volgende gezin ondersteund. Ze vertellen:

"Ik als Jeugd- en Gezinscoach VO was al voor de pilot JOS in gesprek met een leerling. Deze leerling had moeite met zijn agressieregulatie. Ik heb een aantal gesprekken gevoerd met deze leerling, MEE & De Wering betrokken en het sportfonds ingeschakeld om te kunnen gaan basketballen bij een club. Ik begreep gedurende de gesprekken hoe moeilijk moeder het thuis had en dat dit ook haar omgang met de leerling beïnvloedde. Zij is alleenstaand met vijf kinderen, waarvan een aantal met een extra zorgbehoefte. Moeder wilde perse geen hulpverlening, maar de situatie werd ernstiger. Het groeide moeder boven het hoofd en ze was van plan haar twee oudste kinderen naar hun vader in het buitenland te sturen. Door mijn ingang in het gezin en de pilot JOS had ik een meer laagdrempelige mogelijkheid die ik moeder kon aanbieden: mijn collega preventief ambulante jeugdhulpverlener VO kon eens langskomen om met haar te praten en mee te denken bij het opvoeden. Dit wilde moeder wel."

Haar collega sloot aan: *"Ik kwam in een gezin met 5 kinderen, een moeder die heel hard werkt om het hoofd boven water te houden en kinderen die veel alleen zijn. Bovendien bleek er nog een jong kind te zijn met autisme, waar moeder geen raad mee wist. Ik kwam met moeder in gesprek en kon haar wat handvatten geven voor de opvoeding. Doordat ik in het gezin kwam, kon ik gelijk de situatie voor alle 5 kinderen verbeteren. Doordat er direct wat veranderde, kreeg ik het vertrouwen van moeder. Het vertrek van de twee oudste kinderen naar hun vader is voor nu afgewend, maar het blijft een risicovolle situatie. Ik krijg het vertrouwen van moeder, waardoor ze misschien toch open komt te staan voor meer intensieve hulpverlening. Gelukkig voor de twee oudsten kunnen ze thuis en op hun eigen school blijven. De ambulante (gezins)ondersteuning helpt niet alleen het gezin maar zeker ook school."*

Judith Wit, teamleider van GroeiMee en van het team JOS sluit hierbij aan:

"De ambulante, systemische vorm van Jeugdhulp op school is een belangrijke aanvulling op dat wat een school kan bieden. Door het versterken van de thuissituatie kan gedrag op school, functioneren en prestaties van

leerlingen verbeteren. Bovendien ontlast het de school, zij kunnen zich met onderwijs bezighouden, wetende dat er iemand is die op het gebied van 'opgroeien en opvoeden' de leerling bijstaat.

Ook kan het helpen om een vraagstuk binnen het onderwijs, zoals de juiste plek voor een leerling, aan de orde stellen in het gezin en wellicht beweging te krijgen. Het volgende voorbeeld laat dit mooi zien. School vroeg de preventief ambulant jeugdhulpverlener VO te kijken naar de situatie van een leerling die steeds te laat op school komt. Het is een leerling die bij vader woont. Tijdens het huisbezoek krijgt de preventief ambulant jeugdhulpverlener VO een beter beeld van de situatie: *"Vader moet heel vroeg gaan werken en de leerling is op zichzelf aangewezen om op tijd op school te komen. Dit lukt hem niet. Ook kwam ik erachter dat de leerling dan bij opa en oma slaapt. Vader wil graag de hele familie om tafel om het probleem te bespreken, dus ik maakte een nieuwe afspraak met hen en maakte kennis met opa, oma en grotere broer." We bespreken het probleem. Broer herkent het gedrag van zijn broertje, hij had er ook moeite mee vroeger. Hij wil wel zorgen dat zijn broertje op tijd komt. De situatie kreeg echter een andere wending, omdat ook duidelijk werd dat de leerling niet op de goede plek zat. In samenspraak met school en betrokkenen is tijdens een MDO besloten om in te zetten op een dagbestedingsplek. Ik heb die indicatie aan kunnen vragen. Dit allemaal in een aantal weken."*

Uitwisselen van ervaringen

Deze keer stond de bouwsteen 'nieuwsgierig zijn naar elkaar' centraal. Vooraf is aangegeven welke vragen er spelen en te stellen aan de aanwezigen. Deze vragen zijn 'vertaald' naar drie thema's:

Thema 1: Mentoren versterken

Bij alle scholen wordt eraan gewerkt dat ook de mentoren versterkt worden door de JOS-medewerkers. Waar gaat het dan precies om?

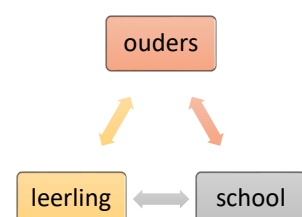
Als je het handelingsgericht werken van docenten als uitgangspunt neemt dan kan JOS daarin docenten versterken. De inbreng van de jeugdhulpverlener leert mentoren anders te kijken, draagt bij aan het signalerend vermogen en er ontstaat meer begrip voor het gedrag van leerlingen. Het helpt mentoren om de situatie te duiden, misschien is bepaald gedrag wel meer leeftijdsgebonden dan problematisch. Met andere woorden: JOS kan mentoren helpen met het onderdeel 'waarnemen' en 'begrijpen' in de cyclus van handelingsgericht werken: wat zie je, wat weet je? En als jeugdhulp nodig is, kan ook snel en preventief ingegrepen worden, doordat de jeugdhulpverlener in gesprek is met de mentor, degene die het dichtst bij de leerling staat. Als tip geven meerdere scholen mee: zorg er wel voor dat de ondersteuningscoördinator de spil blijft voor het schakelen tussen professionals binnen de ondersteuningsstructuur van school en jeugdhulp-medewerkers.

Thema 2: Synergie tussen professionals binnen de ondersteuningsstructuur van school en JOS-ers.

Er ontstaat een mooie wisselwerking tussen de inzet van een JOS-medewerker (Jeugd- & Gezinscoach VO, preventief ambulant jeugdhulpverlener VO en gedragswetenschapper JGGZ-VO) en medewerkers van de school binnen de ondersteuningsstructuren van school. Wat zien we en hoe kunnen we dit stimuleren?

Wat helpt om de synergie te vinden:

- Veel aanwezig en zichtbaar zijn van JOS-er op school zorgt voor korte lijnen.
- Inzetten op vroegtijdige preventie. Zo snel mogelijk op signalen inspelen zodat erger voorkomen kan worden.
- Verbinding en elkaar vinden op belang van de leerling. Die staat centraal.
- Gebruik blijven maken van elkaars kwaliteiten en expertise.
- Soms gewoon doen wat nodig is.
- Grenzen blijven aangeven en kritisch zijn op het aannemen van casussen.
- Onafhankelijke positie van JOS-er waardoor je kan schakelen tussen ouders/verzorgers, leerling en school:

Manieren om de organisatie erop in te richten:

- Vaste momenten van JOS-ers op school.
- Structureren van het ondersteuningsteam, bv. inbrengformulier gebruiken.

Wat heb je nodig van collega's voor deze synergie (en geef je zelf terug):

- Tijd investeren in afstemmen (en synergie).
- Transparantie over verwachtingen etc.
- Uitwisselen van expertise: welke collega kan deze vraag het beste oppakken

Gesprek over de onafhankelijke positie van de JOS-ers:

In een van de deelsessies kwam de onafhankelijke positie van de JOS-ers ter sprake. Er wordt door de JOS-ers gehecht aan die onafhankelijke positie, omdat het hen ruimte geeft om het belang van de jongere in het gesprek voorop te kunnen stellen. Die positie geeft een belangrijke basis om vertrouwen te krijgen vanuit de jongere en/of ouders/verzorgers. Kort gezegd; 'Ik ga niets doen wat jullie niet willen'. Zo wordt er ook ruimte behouden voor die leerling die om welke reden dan ook bij een docent niet goed ligt. De vraag doet zich voor wat dit betekent voor het wel/niet registreren in het leerlingvolgsysteem. Voor de een is dat niet passend, terwijl de ander aangeeft dit belangrijk te vinden om zo de processtappen door te geven zodat collega's vanuit onderwijs daarmee goed geïnformeerd zijn.

De onafhankelijke positie draagt ook bij in het geven van reflectie aan een docent. Daarbij is belangrijk dat reflectie is losgekoppeld van iemand die in dienst is van dezelfde organisatie en er geen verstrengeling is met organisatiebelang of relatie met functioneren. Het is als JOS-ers belangrijk om goed ingebed te zijn in de school en bijv. tijdens de pauze makkelijk contact te kunnen leggen met docenten. Een plek die je verdient juist ook door een onafhankelijke opstelling.

Thema 3: Filteren van vragen en de lijnen naar buiten

Zoals altijd is het belangrijk een filter aan te brengen zodat vragen op de juiste plek terecht komen in de school en erbuiten. En naar die wereld buiten zijn er allerlei bestaande lijnen en hulp waarbij het zaak is te zorgen dat Jeugdhulp op school daarop een toevoeging is.

Als belangrijkste voorwaarde merken we dat iedereen in de school de Inzet vanuit JOS als een meerwaarde (leert) zien. JOS voegt toe:

- Jeugdhulpverlener wordt gezien als welkome sparringpartner.
- Inbreng van eigen netwerk.
- Schakelen met externe hulpverlening en bv achtergrondinformatie opvragen.
- Bij complexe zaken kan JOS ook een hefboom zijn om betrokkenen te activeren, te mobiliseren of extra druk te zetten.

Voor de inzet van JOS is afstemming school en zorg belangrijk. Hierin wordt de ondersteuningscoördinator als belangrijke schakel gezien

Data bijeenkomsten

Datum	Activiteit	Wie
9 maart 2023 15.00-17.00 uur	Netwerkgroep bijeenkomst 3	Leden netwerkgroep
23 maart 2023 15:00-17:00 uur	Bijeenkomst leeromgeving 3	Procesbegeleider i.s.m. pilotscholen
17 april 2023 15:00-17:00 uur	Netwerkgroep bijeenkomst 4	Leden netwerkgroep
11 mei 2023 (reservedatum) 15:00-17:00 uur	Netwerkgroep bijeenkomst 5	Leden netwerkgroep

13 juni 2023 15:00-17:00 uur	Bijeenkomst leeromgeving 4	Procesbegeleider i.s.m. pilotscholen
11 juli 2023 15:00-17:00 uur	Netwerkgroep bijeenkomst 5	Leden netwerkgroep

De bijeenkomst leeromgeving 4 op 13 juni wordt gecombineerd met de themabijeenkomst interprofessioneel samenwerken. Hieraan nemen alle vo-scholen in Noord-Kennemerland deel.

Informatie

Klik [hier](#) voor meer informatie en documenten over JOS.